

Sezona 2016/2017

Četvrtak, 29. i petak, 30. decembar 2016. godine
Zadužbina Ilije M. Kolarca u 20 časova

Novogodišnji koncerti

Dirigent: **Fabris Bolon**

Solista: **A Bu**, klavir

Program:

L. Bernštajn: *Divertimento* za orkestar

Allegro non troppo, ma con brio (Sennets and tuckets / Uvodne fanfare)

Allegretto con grazia (Waltz / Valcer)

Mesto (molto moderato) (Mazurka / Mazurka)

Allegro giusto (Samba / Samba)

Allegretto ben, misurato (Turkey-trot)

Adagio lugubre (Sphinxes / Sfinge)

Slow blues tempo (Blues / Bluz)

In Memoriam – march „The BSO Forever“ (Marš „BSO zauvek“)

Trajanje: oko 15 minuta

Dž. Geršvin: *Koncert in Ef* za klavir i orkestar

Allegro

Adagio - Andante con moto

Allegro agitato

Trajanje: oko 30 minuta

Dž. Geršvin: *Ja imam ritam*, za klavir i orkestar

Trajanje: oko 10 minuta

D. Šostakovič: *Džez svita* br. 2

Marš / March – Giocoso. Alla marcia
Prvi ples / Dance I - Presto
Drugi ples / Dance II – Allegretto scherzando
Mala polka / Little Polka - Allegretto
Lirski valcer / Lyric Waltz – Allegretto
Prvi valcer / Waltz I – Sostenuto
Drugi valcer / Waltz II – Allegretto poco moderato
Finale / Finale – Allegro moderato

Trajanje: oko 25 minuta

Koncertmajstor: **Miroslav Pavlović**

Ovogodišnji novogodišnji koncert je u znaku džeza, melodija brodvejskih mjuzikala i zvuka koji nam donosi atmosferu Amerike dvadesetih godina prošlog veka. To je doba *Velikog Getsbija*, prohibicije i radijskih nastupa vrsnih muzičara. Uz pomoć radijskih aparata orkestar Djuka Ellingtona, prvi nastupi Luja Armstronga, kao i pesme Džordža Geršvina iz popularnih mjuzikala „preseljeni“ su iz malih džez klubova u hiljade kuća i tako doprle do mnogobrojne publike.

Prva na programu je kompozicija *Divertimento* Lenarda Bernštajna (1918–1990), američkog kompozitora, dirigenta, pijaniste i muzičkog pisca. Bernštajnov opus je opsežan i vrlo šarolik, ali je publici najpoznatiji kao kompozitor brodvejskog mjuzikla *Priča sa zapadne strane*. *Divertimento* je nastao 1980. godine kao porudžbina Bostonskog simfonijskog orkestra za proslavu stogodišnjice postojanja. Delo se sastoji iz osam kratkih stavova, gotovo muzičkih rečenica, od kojih svaka referira na neki od stilova američke popularne muzike (*bluz*, *samba*, *turkey trot*), ili na neko simfonijsko delo iz istorije muzike (*valcer* iz Šeste simfonije Čajkovskog, ili Betovenovu Petu simfoniju čiji citat je upotrebljen u trećem stavu). Prvi deo poslednjeg stava (*In Memoriam*) osmišljen je kao omaž preminulim članovima Bostonskog simfonijskog orkestra, dok drugi deo sublimira isečke iz prethodnih stavova uz elemente poznatog Štrausovog marša *Radecki*.

Džordž Geršvin (1898–1937) je poznat kao kompozitor velikog broja pozorišnih džez-numera i pesama koje su vremenom postale neizostavni deo repertoara svakog džez muzičara. On je takođe bio i izvrstan pijanista te je u svojim kompozicijama među prvima napravio spojeve klasične muzike i džeza. Jedan od takvih „eksperimenata“ je i *Koncert in F*. Osnova kompozicije je tradicionalna trostavna forma solističkog koncerta sa klasičnim rasporedom stavova brzi-lagani-brzi i solističkom kadencom, dok se melodika i ritmika tematskih materijala oslanjaju na strukture karakteristične za džez melodije i harmonije. Prema rečima samog kompozitora u prvom stavu je „koristio ritam čarlstona kao simbol mladosti i entuzijazma“. Dok drugi stav evocira *bluz* i umirujuću, nokturnu atmosferu, u trećem stavu se vraća raskošni ritam, sa sinkopiranim odlomcima u stilu regtajma.

Delo je premijerno izvedeno 1925. godine u njujorškom Karnegi holu, i sam kompozitor je bio u ulozi soliste. Nakon premijere kritika je bila podeljena, jer se delo nije moglo jednostavno žanrovski odrediti, upravo zbog kombinacije klasičnih i džez elemenata. I pored toga, koncert svakako predstavlja značajno delo u Geršvinovom opusu i razvoju njegovog kompozicionog stila kao ostvarenje zanimljive i provokativne orkestracije, ali i zahtevne solističke deonice.

Drugi deo večerašnjeg koncerta počinje još jednom Geršvinovom kompozicijom, *Ja imam ritam*, varijacijama za klavir i orkestar. Za temu je poslužila Geršvinova istoimena pesma (*I Got Rhythm*), nastala za potrebe mjuzikla *Girl Crazy* (1930), a danas se smatra jednim od džez standarda.

Varijacije su završene januara 1934. godine, kada su i premijerno izvedene na Geršvinovoj turneji sa orkestrom Lea Rajsmana. Kompozitor je delo posvetio svom bratu i saradniku Ajri, autoru brojnih tekstova za songove i numere na koje je Džordž pisao muziku. Nakon kratkog uvoda i izložene teme u deonicama klavira i orkestra, ređaju se karakterne varijacije, dok poslednja predstavlja grandiozno finale i zaokruženje čitavog dela.

Dmitrij Dmitrijevič Šostakovič (1906–1975) jedan je od najznačajnijih ruskih kompozitora 20. veka. Njegov stil komponovanja karakteriše kombinacija različitih uticaja, te je njegova muzika puna tematskih i karakternih kontrasta, ali i grotesknih elemenata i neodređene tonalnosti. Pored izuzetno opsežnog opusa *ozbiljnog* repertoara, Šostakovič je ostavio i brojna dela *lakšeg* žanra u kojem značajno mesto zauzima *Džez svita br. 2*.

Džez svita br. 2 je nastala sredinom pedesetih godina prošlog veka kao *Svita za revijalni orkestar u osam stavova*, ali je vremenom postala poznatija kao *Džez svita br. 2*. Prijemčive i pevljive melodije, jednostavnih struktura i harmonija, Šostakovič je ranije komponovao kao baletske, pozorišne i filmske numere, a u sviti je autor primenio i veoma zanimljivu orkestraciju, jer su simfonijskom orkestru dodati saksofoni, gitara, harmonika, dva klavira i mnoštvo perkusija. Izuzetnu popularnost *Džez svita br. 2* je stekla nakon velikog uspeha filma Stenlija Kjubrika *Širom zatvorenih očiju* u kojem je korišćen *Valcer br. 2* iz ove svite. Od tada je ovaj valcer upotrebljavan kao glavna numera desetina filmova i serija, a cela svita je postala jedan od omiljenih komada orkestrara, ali i publike širom sveta.

Ana Đorđević*

*U sezoni 2016-17, Beogradska filharmonija pruža priliku odabranim mladim muzikolozima da pisanjem programskih komentara obogate svoju stručnu praksu.